

Guía Docente				
Datos Identificativos				2017/18
Asignatura (*)	Fisioloxía	Código	661G01105	
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	Anual	Primeiro	Formación básica	12
Idioma	CastelánGalegoInglés			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento				
Coordinación	Gómez Tellado, Manuel	Correo electrónico	manuel.tellado@udc.es	
Profesorado	Gómez Tellado, Manuel	Correo electrónico	manuel.tellado@udc.es	
Web				
Descrición xeral	O propósito desta materia é abordar o coñecemento e comprensión da función dos sistemas do organismo humano de forma integrada, é dicir os mecanismos que o organismo utiliza para manter en equilibrio todas as súas funcións e as interrelacións entre elas. Comprender as alteracións que se producen cando fallan os mecanismos de compensación fisiolóxicos e as súas manifestacións.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano.
A2	Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
A11	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
B1	Aprender a aprender.
B8	Capacidade de análise e sínteses.
B12	Capacidade para organizar e planificar.
B13	Toma de decisións.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C9	CB1.- Que os estudantes demostraran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parta da base da educación secundaria xeral, e sólese atopar a un nivel que, si ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda dun campo de estudo.
C10	CB2.- Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
C11	CB3.- Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C12	CB4.- Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
	A1	B1	C3
Describir as funcións dos distintos órganos, aparatos e sistemas do organismo sano.	A2	B8	C9
Explicar os mecanismos de integración e interrelación entre os diferentes órganos e sistemas.	A1	B1	C1
Identificar as alteracións das diferentes funcións e as causas que as producen. Resolución de problemas clínicopatolóxicos complexos.	A1 A2 A11	B1 B8 B12 B13	C1 C3 C4 C6 C7 C8 C10 C11 C12

Contidos	
Temas	Subtemas
TEMA I. Fisioloxía Celular	- Volume e composición dos líquidos celulares. - Características da membrana celular - Transporte e potencial de acción - Transmisión sináptica e neuromuscular - Músculo liso e esquelético - Fisiopatoloxía de la membrana celular - Fisiopatoloxía de la unión neuromuscular - Fisiopatoloxía de la contracción muscular
TEMA II. Sistema Cardiocirculatorio.	- Circuito do sistema cardiovascular - Hemodinámica - Electrofisioloxía - Contracción del músculo cardíaco - Ciclo cardíaco - Presión arterial y retorno venoso - Microcirculación - Insuficiencia circulatoria - Patoloxía das válvulas - Arritmias cardíacas - Isquemia miocárdica - Patoloxía do pericardio - Patoloxía da presión arterial - Patoloxía vascular periférica

TEMA III. Sistema Respiratorio	- Estructura do sistema respiratorio - Volúmenes e capacidades pulmonares - Mecánica da respiración - Intercambio de gases e transporte de oxíxeno e CO₂ - Relacións ventilación perfusión - Control da respiración - Insuficiencia respiratoria - Patoloxía do parénquima pulmonar - Patoloxía da pleura e do mediastino - Patoloxía da circulación pulmonar
TEMA IV. Sistema Nefrourolóxico	- Líquidos corporais - Fluxo sanguíneo renal - Filtración glomerular - Reabsorción e secreción - Equilibrio iónico e hidroelectrolítico - Regulación da micción - Insuficiencia renal - Patoloxía Glomerular, tubular y tubulointersticial - Patoloxía das vías urinarias
TEMA V. Sistema Gastrointestinal	- Estructura do Aparello dixestivo - Inervación e péptidos gastrointestinais - Motilidade - Secrección - Dixestión e absorción - Fisioloxía do fígado - Patoloxía do esófago - Patoloxía gastroduodenal - Patoloxía do intestino - Patoloxía do fígado y las vías biliares - Patoloxía do páncreas - Patoloxía do peritoneo
TEMA VI. Sistema Reprodutor	- Diferenciación sexual. - Pubertad. - Fisioloxía reproductiva masculina. - Fisioloxía reproductiva femenina. O parto. - Fecundación in vitro. - Patoloxía do Parto.
TEMA VII. Sistema Hematopoyético	- Eritrocitos. Grupos sanguíneos. - Leucocitos e Sistema inmune. - Hemostasia e Coagulación Sanguínea. - Patoloxía da serie roja - Patoloxía da serie blanca - Patoloxía da Hemostasia

TEMA VIII. Sistema Endocrino.	- Regulación da secreción hormonal - Relacions hipotálamo-hipofisarias - Hipófisis - Tiroide - Médula e corteza suprarrenal - Pancreas endocrino - Metabolismo do calcio-fosforo - Patoloxía Glándula tiroides - Patoloxía Glándulas suprarrenales - Patoloxía Eje hipotálamo-hipofisario - Patoloxía Glándulas paratiroides
TEMA IX. Sistema Nervioso	- Organización do sistema nervioso - Sistemas sensoriais: visión, audición, olfato e gusto - Sistema somato-sensorial - Funcions superiores do SNC - Líquido - Patoloxía de la primera y segunda neuronas - Patoloxía da unión neuromuscular - Patoloxía da coordinación motora - Patoloxía extrapiramidal - Patoloxía da Sensibilidad - Patoloxía do Sistema autónomo - Patoloxía da médula espinal - Patoloxía da corteza cerebral. - Patoloxía do estado de conciencia. - Patoloxía do líquido cefalorraquídeo - Patoloxía Neurovascular cefalorraquídeo

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Solución de problemas	A1 A2 A11 B1 B8 B12 B13 C1 C3 C4 C6 C7 C8 C9 C10 C11 C12	60	0	60
Estudo de casos	A1 A2 A11 B8 B13 C1 C3 C4 C6 C7	30	30	60
Traballos tutelados	A1 A2 A11 B1 B8 B12 C1 C3 C6 C7	0	60	60
Presentación oral	A1 A2 A11 B8 B12 C1 C3	30	30	60
Prácticas de laboratorio	A1 A2 A11	2	2	4
Proba mixta	A1 A2 A11	2	50	52
Atención personalizada		4	0	4
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición

Solución de problemas	Actividade na que o profesor expón de maneira oral un problema e se marcan unhas obxetivos de aprendizaxe no marco dos obxetivos fundamentais da asignatura.
Estudo de casos	Estudo de casos (habitualmente en grupo) utilizando as modalidades que a continuación se especifican: - Aprendizaxe baseado en resolución de problemas - Traballo colaborativo
Traballos tutelados	Actividade na que os estudantes de forma autónoma profundizan ou relacionan coñecementos xurdidos da actividade de resolución de problemas.
Presentación oral	Actividade na que os estudantes expoñen verbalmente o contido / resultados dos obxetivos de resolución dos problemas e se discute a súa validez na resolución do problema.
Prácticas de laboratorio	Actividade na que nun modelo animal pódese aprender in vivo os fenómenos expostos nos contidos teóricos.
Proba mixta	Proba escrita con pregunta curta e tipo test, así como resolución dun caso para avaliar, fundamentalmente, a aprendizaxe dos contidos teóricos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	A atención personalizada relacionada cos traballos tutelados ten como finalidade orientar os estudantes na realización dos traballos. O seguimento farase de forma individual ou en pequenos grupos, ben de maneira presencial ou a través do correo electrónico.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Presentación oral	A1 A2 A11 B8 B12 C1 C3	A proba consistirá na presentación dos resultados de forma expositiva, dos traballos tutelados e do estudo de casos. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5. A nota media final sumarase á do examen sempre e cando se aprobe o examen.	10
Estudo de casos	A1 A2 A11 B8 B13 C1 C3 C4 C6 C7	Estudo de casos presentados na clase, mediante debate e fixando obxetivos de aprendizaxe. Faranse en grupos pequenos	20
Proba mixta	A1 A2 A11	A proba constará de preguntas curtas e tipo test, relacionadas con contidos teóricos, lecturas, estudo de casos e traballos tutelados. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5. Nas segunda oportunidade e sucesivas o valor da proba mixta representará o 100% da nota da asignatura.	60
Traballos tutelados	A1 A2 A11 B1 B8 B12 C1 C3 C6 C7	A avaliación dos traballos farase tendo en conta os seguintes apartados: . Descrición e síntese da información dos contidos ou temas relativos ós traballos. . Utilización de léxico específico. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5. A nota media sumarase á do examen sempre e cando se aprobe o examen.	10

Observacións avaliación

Nos estudantes con matrícula parcial o valor da proba mixta representará o 100% da nota.

Fontes de información

Bibliografía básica	- GUYTON H. (2007). Tratado de Fisiología Médica. . Elsevier - COSTANZO L (2011). Fisiología . Elsevier - MEZQUITA (2011). Fisiología Médica. Panamericana - MULRONEY S (2011). Fundamentos de Fisiología. Elsevier - JAVIER LASO (2011). Introducción a la Medicina Clínica. Elsevier Masson - HARRISON (2009). Principios de Medicina Interna. Mc Graw Hill
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía/661G01001

Biología/661G01002

Materias que continúan o temario

Nutrición/661G01009

Enfermería Clínica (I y II)/661G01012

Enfermería Comunitaria I/661G01014

Enfermería clínica III/661G01017

Enfermería Comunitaria II/661G01019

Enfermería Clínica I/661G01034

Enfermería Clínica II/661G01035

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías